

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

102 Fraudato[rum] (Bescheiß narre[n]) Nole. Fallere in merca[n]tia: fallere
in artificijs: fallere in agricultura: fallere in pollitia: fallere in economia:
fallere in monastica: fallere oim in ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

dendum delatoribus et susurronibus: quod gradus est fatuitas: cum detrahens et
 audies parca a Bernardo reputent. Et maxima nocumeta ex facili
 credulitate emergat. Perijt Eva, quia statim credidit serpenti. Perijt Adā
 et nos in eo, quia credidit uxori. Fecit hec credulitas nimia b. Joāni Dap
 masceno amputari manū: ut dicitur in legēda sua: et v. q. vi. delatori copu
 let lingua et alia innumera sicut predictū ē. Et quod igitur faciā inq̄s/cū au
 dire optz vel ptingit: Habeto te tūc ad eos sicut Moyses ad magos: P
 et hga Aaron ad hgas magoz. Legit q̄ Moyses magis resistebat: et
 tu detractoribus resistere: corūq̄ piculum vnde. Virga Aaron deuorauit
 hgas magoz: sic lingua auditorū lingua detractorū rep̄mat et p̄pescat.
 Sunt plane magi detractores: quia quod hē serpētes nō sunt serpētes appa
 rere faciunt: sic detractores detractōibus suis faciunt viros bonos
 serpētinōs apparere et malos. Uis audire incantatorum: et Moysen et
 Aaron p̄tra tales insurgētes. Quidā magn⁹ de familia Henrici regis
 Anglorū nitebat cū auertere ab affectōe quā habuit ad q̄sdā religio
 sos: et eidē fecit quia quidā ex ip̄is apostatallz: et cū femina abūisset. Res
 spōdit idē rex h esse signū nō male religionis: sed bonitatis: quia h sibi in re
 ligione tali nō p̄mittebat: si em̄ sibi h p̄missum fuisset: nequaquā exiisset.
 Būdic⁹ ḡ ordo talis: quod nō sinit malos inter eos diu latere: sed vel fugit
 unt vel corrigunt. Ecce magū: ecce Moysen et Aaron et. Talis fuit
 Alexander ille nō magn⁹: sed ali⁹: de q̄. j. Macha. x. q̄ Jonathā sibi delat
 rū nō abnuitt: neq̄ delatoribus credidit. Idē et Alexander ille magn⁹ (si nō
 erro) nō credidit delatoribus sui medici: quia ei venenū p̄inare veller: siq̄
 dem medicinā sibi ab eodē p̄inatā imbibit: et post eporatōem lras me
 dico ad legēdū obtulit. Sic nō credere iubet lex: publice inq̄t interest R
 honestatis absentes in oibz defendi. ff. de pcuratoribus. l. seruum. §. pu
 blice. Et quod igitur faciā: Hoc quod mēbra sibij nūc facere solēt. Solz ma
 nus ab alio mēbro et mēsa et disco muscā fugare: sic tu quoq̄ muscā
 inferni. i. detractorē: quod sicut musca sp̄ q̄rit scabiosa et infirma: fugare de
 bes a mēsa et a societate tua. Exēplo Augu. Quisq̄s amat dictis abs
 sentū rodere vitā: Hanc mēsam indignā nouerit esse sibi et. Ex sum.
 p̄dican, detractio, xxiiij. xv. Rogemus dñm.

Seria. vi. post Letare. xv. Partij:

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. j. Euangelium:

Centesima secūda turba stultoz est: fraudulentiū siue falsoz
 (falsch oder beschib/berrieg narre) Tot nōle q̄t modi deciz
 p̄iedi: et q̄s oēs numeraret cū sint absq̄ numero: euāgeliz
 fuit plixū et ad forz festinatis. Septē ḡ dūtaxat collegi: quibz
 p̄nt falsarij illi et deceptores dīnosci. Als latissime de his dixi.

Prima nola est: fallere in mercātia (gewerb) Et quis mercatorū est

Mm ij

Fraudatorum

qui nō fallat aut in substantia siue qđditate/aut quātitate aut qualitate: In qđditate (in der war/eins für das and) Aurichalcū p auro/aurz
alchūmicū p vero/vnū p̄ciosum lapidē p alio/vinū dilutū p puro/car
nes bircinas p castratinis/aroma mixtū p puro/ceram mixtā oleo p
pura: z sic de alijs. In quātitate/in numero/in pōdere/aut mēsurā. In
pōdere: octo vncias p decem: z macellarij siue lanij digitū vendūt. In
S numero. x. d. p. xij. pira/poma zc. In mēsurā: breues vine/sertarij fru
mēti/vini/olei/mellis zc. In q̄litate: carnes infecte p sanis/aromata an
tiquata p recētibz/liber corrupt⁹/truncat⁹ p fideli/vinū fragile p dura
bili/vinū corruptū p sano/domū ruiturā p stabili z firma/aial ifirmū
p sano/pannū defectuosum p indefectuoso. Nec extēde ad placitū ex
Antho. pre. ij. ti. j. c. xvij. §. iij.

Secūda nola est: fallere in artificijs (hantwercks leut) Mētor si nō
j de omī gñe artificū sub hac nola reperiant. Dicāt in p̄mis sartores/
2 an nō decipiāt infidelr suēdo in domo z festinatē: dum extra aut tar
3 de: Dicāt deinde sutores/si nō quēcunqz fallere conent̄ emprozē zc.
4 Dicāt pellifices/si nō pellicca corrugent̄ in stubis. Dicāt cerdones/si
5 nō vēdāt spēm corū p alia min⁹ bona in sotularibz. Dicāt pistozes/si
6 nō faciāt panē nimis porosum. Dicite z vos pictozes/si non turpes
7 imagines pingere p̄sumatis zc. Dicite tādem oēs artifices/si q̄s ves
8 trum nō studeat fallere: Timeo dicet̄ de vobis illud Esā. xxxij. Glasa
9 fraudulēti pessima sunt. i. artificiatā. §. vj.

Tertia nola est: fallere in agricultura. Et quō: Infidelr colere eis
j locata. Terrā vicini agri aut publice strate/ sue adiūgere. Infidelr
2 cēsum dñis p̄stare/de p̄ciori zc. In decimis z alijs ecclā defrauda
3 re. Utiqz fraudē corz p̄nūciat oīs ecclā. Elos estis oēs testes/ q̄ q̄ru
4 lamini de eis q̄ astuti sint/dolosi z fraudulēti.

Quarta nola est: fallere in pollitū (in gemeinē regimēt) vtriusqz stat⁹
j spūalis z tpalis. Dicāt iudices/si nō cupiditate moti iniuste iudica
2 uerint zc. Aduocati/si nunqz sciētē cām iniustā defendere studerēt
3 zc. Procuratores/si nō pauperz cās negligāt: diuitū vō tueantur.
4 Notarij/si nō p̄ciū immoderatū p scriptura extorserint. Rectozes
5 reip. si leges h̄trarias legi diuine nō iusserint/aut obseruare pmiserint.
6 Quorū deceptōes z falsitates fieri quotidie cernimus.

Quinta nola est: fallere in economia (in huf regimēt) Infidelr la
j borāt mercēnarij/serui/muratores/carpētarij zc. z alij serui ad oculos
2 oia agētes. Dñi male eos app̄miant: differentes mercedem: aut pro
3 debita mercede pecunie alia p̄stātes/p bona moneta malam zc. §. vij.
4 Nec dic ex Antho. z alijs/immiscēdo zgrua p p̄lo ad placitū.

Sexta nola est: fallere in monastica (in cygnē regimēt) Q dñe deus
meus q̄z falsa est mō vita/etiā corz q̄ marie spūales dicunt (p̄saffen vñ
münch/begynē vñ blotzbrüder) Taliū opus ē nō opari opa dei/ sed

opere opa diaboli. In q̄b̄ sola apparentia nulla veritas: nihil aliud q̄
 stercus obnuatū siue niue obiectum: extra splendor et candor iusticie
 et honestatis: intus scia v̄m̄ib̄ plena et fetore peccatorum. Veniet dies quā
 do sol iusticie niuem liq̄faciet: et tunc manifesta erunt abscondita cor-
 dis vestri. Et vtinam stercus peccatorum nostrorum esset saltē tectū niue ap-
 parentie: ne sicut Sodoma predicaret peccatū nostrum sine verecūdia. Sed
 nō sum ego in q̄s de talium numero: nō sum begutta. Sed es alis nomis
 ne spūalis: et tñ plenus falsitate: q̄uis multa opa bona facias de gene-
 re. Et q̄d deficit igit̄ eisq̄ fallo: Deficit intentio: et ideo deum fraudas
 et decipis: q̄ q̄ris in eis aliud q̄ gl̄am dei: p̄tra p̄ceptū Apostoli: Dia-
 in gl̄am dei facite. Et q̄d queris: Remuneratōem ab homine: vis ha-
 bere a corde eius amicitia/fauore/gratiam: ab ore eius laudem: ab ope-
 re elemosinas: si pauper ē: si diues/dignitates/honores etc. Ue q̄ ma-
 ledictus omnis qui facit opus dei fraudulenter. Hier. xlviij. vide. S.
 ix. vbi supra.

Septima nola est: fallere oim̄ in oib̄. Quid opus est multas reci-
 sere nolas de singulorū statū fallacia: In omni statu/in oib̄ hoib̄ et
 in oib̄ corū dicitur factis est falsitas. Diminute sunt veritates a filiis ho-
 minū: falsum est q̄d ridemus/q̄d loquimur/facimus et cogitamus: ita
 multiplicati sunt mali et dolosi falsiq̄: olim pauci erāt. Dim̄ molimen-
 ta falsa sunt: cū Iuda p̄ditoria/deceptoria/simulatozia etc. vsq̄ adeo vt
 veritas p̄ falsitatib̄ hac misera nostra temp̄ state p̄sus succumbat: nō
 secus atq̄ triticū sub zizania et semen sub veprib̄. Dia plena veprib̄
 falsitatū: q̄c̄q̄ cogitat (vt dixi) d̄i aut fit/falsitate obstitum est: falsiq̄ in-
 star vepriū simplices et veros sup̄p̄munt. Plane vepres et spine sunt
 astuti et dolosi et fraudulenti huius seculi. Spine scinuncē p̄lectunt
 et sic se mutuo tenēt: q̄ si spinā ab alijs volueris diuidere/ab eisdē retis
 necaris: et nō solū sic spinā retinet: sed extrahētē p̄gūt et lacerāt. Et fal-
 soz societas est ita p̄federata et aspiratōib̄ et mutuis sup̄portatōib̄ sū-
 ita p̄plexi: q̄ vix aliq̄s fidelis etiā veraces et iusticiarij ad correptionem
 missi possint aciem illoz frangere/ad veritatē deuenire/vel aliq̄e illo-
 rum corrigere. Consonat illud Job et Gregorij ibidē de squamis Nes-
 bemoth. In spinis repiunt serpētes et animalia venenosa q̄ sub eis ha-
 bitāt: in sepib̄ em̄ talia cōiter habitāt. Et sub alis talium falsoz hoim̄ et
 p̄ceptōe latrones/homicide/ribaldi/adulteri/lusores/calūniatores etc.
 percussores/punitōe digni h̄nt refugium: vtiq̄ sunt refugium talib̄ herinas
 cū. Qui et contra sepē illā defendūt: q̄ q̄ dissipat sepē/mordebit euz
 coluber: tales spine et vitice in nobis sup̄creuerūt. Semen bonū iter
 spinas crescere nō p̄rata nec semē vbi dei iter tales: teste L̄b̄o Lu. viij
 Quia exorte spine suffocauerūt illud. Quicq̄d dei et iusticie religionis
 q̄ est/non p̄cedere p̄t p̄pter spinas illas: sed neq̄ bonus vir inter tales
 crescere: qui cū spinis illis inclinare se noluerit/venabit̄ inter eos vt

Fraudatorum

lupus: in omni curia causam amittet. Dicit illud protra eum Sap. ij. Cir
4 cūueniam⁹ iustū: quā inutilis ē nobis. Spine et vepres ouē et agnū in
7 ter eas pascētē/et moratē et tagētē ledūt/pugunt et lana spoliāt: etia; si
sit tota nuda: nō nisi vnū manipulū habeat lane/auferūt et spoliāt si
pnt. Et tales spine falsoz simplices secū habitātes spoliāt: et nocēdi eis
occasionē q̄rūt. Docuit hec Achab spoliāns simplicē et pbū Naboth
vinea. iij. Regū. xij. Etia; si habuerint solā vnā vaccam/gallinā/equū
5 vel aliud aial/ab eis auferūt. Spine fruct⁹ ad vsū humanū nō pterūt
solū aut pecoz: iō nō apte nisi ad incēdiū. Et illi nullū fructū bonoz
opez pferūt: apti aut cerno incēdio: q̄ tādē p̄cient. Esa. xxiij. Spi
ne gregate igni pburent/ vt succēdat fornax et furn⁹ inferni. Quid q̄
so post tātas fraudes et malitias/falsitates/astutiasq; putatis expectā
dū/q̄ finē mūdi et Antichristū? Cui⁹ plane ad subuertēdum falsitates
imitant: q̄ mirabilib; munerib; et terrorib; mūdi subuertet. Sic et isti
mirabilib; plane astutijs et dolis intēdūt: qd nemo satis excogitare p̄t.
Rogemus dñm zc. Nec ex sum. pdican. f. j. ix.

Sab. post Leta. xvi. Mar. Fest. Liriaci et Patr.

Stultoz infinitus est numerus. Eccl. j. Euangelium.

Octaua nola falsarioz est: falsos libros impmere. Ipi sunt q̄ de cor
rectura nihil curāt: q̄ aliqui trūcant et integre nō impmūt: et marinas
pres libri omittūt: q̄q; etiā cū pditus est ex eis q̄ternio/nihilomin⁹ p
tegro vedūt. Illi veri falsarij sunt: et tenent ad satisfactōem.

7 Nona nola est: falsare scripturā sacrā p falsos intellectus et expositi
ones extortas protra mētem scripture. Ipi sunt de q̄b; loq̄t b. Hiero. et
habet. xxiij. q. iij. heresis. et. xxx. vij. dist. relatū. et ē Clemēs. q̄s textus q̄
sunt oino ad ppositū/ vide. Tales p̄cipiūt apud se siniam vnā ex p̄ijs/
moti vel supbia vel inuidia vel fauore alioz: et eā nitunt postea firma
re scripturis: eas attrahēdo ad suū sensum. Non trabunt a scriptura.
Scriptura sacra plane posita est/ vt simplicib; et acutis p̄gruar: ita vt
in ea agn⁹ possit trāsire/ et elephas natate. Hāc exposuerūt seti docto
res eo spūctō q̄ p̄scripta est/ q̄tuor sensib;: historice/allegorice/tropolo
gice et anagogice. Nos debem⁹ imitari in intelligēdo eā: et nō p̄riū sen
sum. Hoc mō oēs malū tucēt suū statū: monachi dissoluti suā irrefor
matōem/ p̄s byteri b̄nficioz pluralitatē/ laici p̄uria et emunitatis ecclē
violatōem. Cū eis impropant p̄uria/ rōdēt: Nos nō sic intelligim⁹ sic
vos. Perniciosi sunt hi fatui: imp̄mis sib; p̄is: q̄ misere seducunt: sicut
d̄t Berson alibi: q̄ instincū suū sequunt. Vide in de impulsib;: q̄
p̄rimi sunt magno piculo. Dñt tales nō credere p̄prio lumini: s; illd̄ ex
aminare ad lumē scripture et intellectū sc̄toz doctoꝝ. et si p̄cordauerit/
b̄i q̄ dē: q̄ oīne vep̄ vo p̄sonat: si nō/ sciat falsum esse: et q̄ angel⁹ sath
ne transfiguratur se in angelū lucis. Caueāt igit̄ sibi Elaldēses/ et q̄ de liz

bertate spūs se esse glānt. Sunt deniq; etiā alijs piculosi: q; seducunt **A**
 eos: p̄cipue illi q; sunt bone apparetie z vite: in humilitate/patiētia/misericordia/abstinētia zc. q; plerūq; sunt als exēplaris vite: z iō sub tali
 ouū vestimēto p̄les seducūt. z maximope ab eis cauēdū: q; plus eis
 credit/ q̄ doctorib; z p̄latis etiā doctissimis. Sūt hi falsi doctores: z ex
 positores/ q; Antichristo viā parāt: vt d; in spe. Brandr: q; erit falsari^o
 marim^o z seductor: q; dū venerit plurimos repiet. q; nō lōge abesse d;
 p̄ tria signa q; h; ponunt. Primū est libroꝝ multitudo: secūdū ē doctoz
 pluralitas: tertū indulgētiaz abūdātia/ q; oia p̄temnunt: vt p̄t; p̄
 expientia: z videt̄ eē signū finis ch̄riane religiōis. Sic de lumie qd̄ in
 fine maxime flāmescit: sic z videt̄ q; circa finē lumis fidei maxie gr̄e fit
 ant in indulgētis q; largi^o bis annis q̄ vnq; antebac administrant: sic
 de libris z sciētis. S; ex q; fit mētio de indulgētis: dic qd̄ dudū antes
 hac te nobis dictuz spopodisti/ qd̄ tenēdū de earūde suspēsiōe vt fert̄.
 Dicā tibi q̄ntū mibi notū ē. Legi scedulā bap̄zeā imp̄sā coptā cuius
 dā bulle/ i q; p̄inet̄ suspēsiō facta p̄ papā Alexādz modernū/ oim idul
 gētiaz plenariāz q̄buscūq; locis aut p̄sonis p̄cessaz: silr z facultatū z
 p̄cessionū p̄tēaz etiā in lris/ btillime pater: z mādat̄ p̄latis vt h; publi
 cari faciāt. Audiui deniq; a suffraganeo herbipolēsi/ q; impetrauerit **B**
 Rome q̄busdā p̄sonis reualidatōem indulgētiaz a papa. Quantū h;
 fidē de his faciat/ viderint p̄lati nr̄i: ego p̄ hec mea v̄ba nihil addere ne
 q; adimere volo. Necessariū tñ mibi videt̄ vt fieret p̄uisio sup̄ his:
 ne p̄ls in suspēsiō maneret: etiā ad summū pōntificē si p̄p̄ nūci^o ess; p̄
 p̄tēca mittēd^o: ad inq̄rēdū si intētio sue scitatis sit/ q; interim moriēs
 tes puati esse debeāt tali gr̄a sine coz culpa. Et quō ess; obuiādū scan
 dalis mlta de his loq̄ntiū z obloq̄ntiū sumo pōntifici. In p̄mis q; frau
 ess; q; puarent̄ indulgētis: z pecunie q̄s exposuerūt/ eis nō redderēt.
 Sc̄do q; d; in suspēsiōis bulla/ q; h; fiat p̄ lucrifaciēdis aiab;: cū tñ h;
 poti^o cedere videat̄ nō in lucz/ s; graue dānū aiāz illoꝝ q; cū indulgē
 tis mor euolarēt/ cū als graue sint passuri purgatorū. Tertio q; d; in
 bulla q; p̄ annū iubileū fiat talis suspēsiō/ q̄ten^o frēq̄ntē magis. Hoc
 nō videt̄ h;e locū in senib; z alijs q; nunq; essent iraturi/ p̄cipue de his
 q; interim sunt morituri. Quarto q; sicut papa nō h; facultatē indul
 gētiaz p̄cedēdi sine causa legitima/ q; deus tales nō approbat: Sic vi
 det̄ q; sine legitima causa datas reuocare aut suspēdere non possit zc.
 Talia absq; numero/ als male affecti aplice sedi submurmurare p̄nt:
 sicut z de facto faciūt. Ad obuiādū igit talib; z ad q̄tandū p̄scias pio
 rum expediret fieri declaratōem z publicatōem. Sed ais: z qd̄ nobis
 interim faciendū est/ ne puaremur indulgētis plenarijs: q̄cqd̄ fieret
 de declaratōe: esset ne alia via aliqua qua euolare possēmus sine pur
 gatorio? Questui z inueni in p̄ma parte Ant̄ho. ti. v. c. iij. §. ij. z in sū
 ma Ant̄h. lib. iij. ti. de latia: z in Berfone tract. de indulgētis: q; mul

Fraudatorum

Ete sunt vite ad hoc: quidam difficiles/quidam nobis impossibiles/quidam fa-
ciles. Omnes recedere volo: eligatis quam volueritis. Prima via est p
plenarias indulgentias/quas solus summus pontifex dat: hec via est ad pre-
sensa intercepta: ut dicitur. Secunda via est per baptismum: et hec obsecrata est nos-
tris: non enim de novo baptizari poterimus: patet solis pueris aut re. Tercia
est per martyrium/ardua nimis: per hanc multi sanctorum in specie visibili vi-
si sunt in celum ascendere in specie colube. Quarta est per interitum et tritorem.
Amara est via: per quam tamen iuit Dismas in cruce: et meretrix illa que per tris-
torem expiravit. Quinta est per perfectionem. Hec rara est et non trita: eorum que vis-
cerunt mundum: que vitam presentem habent in patientia et morte in desiderio. Sex-
ta est per multarum tribulationum patientiam. Via hac immediate in celum
ascendit mendiculus Lazarus in sinu Abrahae etc. Hanc elige frater: facilis
est et oino comis: quia nemo sine tribulatione. Habe ergo patientiam in adversis/
cum obsecratione que in parte tue purgationis puerant. Nam dominus in tribulatione
peccata dimittit: iuxta illud: Cum illo sum in tribulatione. Et tanta potest esse que
pesus purgatis. Septima per satisfactionem propriam in confessione susceptam/
aut voluntarie factam: vel per alium per se per solutam in corpore vel in domo/preser-
tim cum auctoritate et mutatis. Octava est per indulgentias ecclesie vel platorum
particulares: non enim intelligo has suspensas: et tales possent intantum mul-
tiplicari/que quod oim peccatorum suorum sequeret remissionem. Nona per coicaciones
suffragiorum eorum: sicut in monasteriis et ecclesiis. Decima per omne opus ex cha-
ritate factum: quod quis spectet ad contemplationem/si iungat interitum vel orationem quod
valeat ad indulgentiam peccatorum. Sic enim dictum est de beata Magdalena/que
dimissa sunt ei peccata multa: quia dilexit multum. Et ad scribum: Domine debitum
dimisi tibi/que rogasti me. Undecima per omne opus misericorditer primis impes-
sum/semper opera misericordie tam spiritualia et corporalia: que quilibet ad septenarium res-
digunt: sic enim dictum est: Date et dabit vobis: Dimittite et dimittet vos
vobis. Duodecima per orationem siue petitionem/que indulgentiam peccatorum sibi fiat
in hac vita/potiusque in purgatorio. Hec est via comis et oim possibilis: et
semper verso: et Antiph. efficacis: nam que habet peccatum exaudit. Ratio est: quia si quis petit per
se et perseveranter et pie/habet est ad salutem/et ex charitate: efficacis est et orationem. Pa-
tet ex regula magistrali fundata super verbo Lxxi: Si quid petieritis. Sed
si quis petit indulgentiam peccatorum sibi fieri in hac vita potiusque in purgato-
rio: rite petit et pie. Patet quia pena purgatorij longe grauior est et minus
habens/immo nihil habens de merito. Ergo si quis petit indulgentiam peccatorum si-
bi fieri in hac vita ex charitate et perseveranter/obtinebit utique: et moriens
statim euolabit ad celum. Sequitur ex precedentibus: que vel per martyrium vel alijs
modis deo cognitis/purgabitur in hac vita: et longe mitiusque in altera pur-
garetur: sicut et primum essentialiter per patientiam merebit augmentari. Ex his patet
cur viri scissimum flagellis atteruntur in hac vita: que perfidentes in dei misericordiam
recordia que faciet eis cum teratone puentium/perit huius puniri: et non in fine peccata
s. venialia etiam differri purganda. Quorum de petitionem exaudiet et mu-

Turba. CIII XXXIII

tauit suam: et penam purgatorij in penam huius exilij et augmentum essentia-
lis punij. scilicet cum acceleratoe paradisi. Hinc est illud Augu. Sic vixit huius
ut in eternum parcas. Notet et illud de Maurilio impatore/qui elegit huius
puniri: et p[ro]ditore occisus est: sicut nup[er] dictum fuit. Rogemus d[omi]n[u]m,
Hec ex Bersone.

Dñica Judica. xvij. Martij Bertrudis:

Stultorum infinitus est numerus. Ecc[lesiasticus]. i. Euangelium.

Quintimatertia turba stultorum est p[re]dicatorum (predig narrē) q[ui]
male p[re]dicat/vel p[re]dicatoem male audiūt: de q[ui]bus apte in ho-
dierno euangelio d[icitur]: vbi optim[us] p[re]dicator q[ui] sol[us] intrepide di-
cere potuit: Quis ex vobis arguet me de peccato: S[ed] et audis-
tores pessimi q[ui] eum lapidare voluerūt p[ro]pter p[re]dicatoem ab eo factā. Pos-
sunt itaq[ue] dinosci duab[us] modis.

Prima nota est: nō recte p[re]dicare. Et quēadmodū opt[im]e inq[ui]s recte p[re]dicare: D[omi]n[u]s hoc docet p[er] Esaiā. lviij. Clama inq[ui]t ne cesses: q[ui]si tubam exalta vocē tuā: et annūcia p[ro]p[ter] meo scelera cor[um] et domui Jacob peccata eor[um]. Deb[et] q[ui] p[re]dicator bon[us] tenere modū buccinatoris aut tubicinis.

Tuba est ex certis mēbris et frustis coadunata. Et p[re]dicatio d[icitur] esse ex mēbris et p[ar]tibus p[ro]posita: q[ui]atenus sit sonoroza/facile a p[re]dicatore memo- rabilis et p[ro]p[ter] hoc: nō sicut vna viella (vff ein er gygē) Tuba est stricta ver[um] et sus tubicini: sed vsus finem lata. Et p[re]dicator apud se sit taciturn[us]/solitarius/paucor[um] v[er]bor[um]: in silētio/templatoe/orōne/studio tota hebdomada. Ceter[um] de quo p[re]dicat sit p[ro]fusus/latus/amplius. Tubicen non solū os/s[ed] et man[us] d[icitur] applicare tube. Et p[re]dicator d[icitur] opari q[uo]d d[icitur]: si dicit de humilitate/nō debet esse sup[er]bus: si de liberalitate/nō debet esse auar[us]: si de castitate/nō sit luxuriosus: p[ro]tra eos q[ui] nimis familiares sunt.

Tubicen in bello clangit vt p[er]tingit/p[er] motu exercit[us]: non ex tabula/ 4
tura (nit gefarzte stück) sed hoc seruat donec secū in p[ro]uato fuerit cum alijs. Et p[re]dicator in publico p[re]dicet simplicia/plana/affectiva/motiva: doctrinalia/magistralia in p[ro]uato. Tubicen omnib[us] simul et eodē mō 5
clan[at]: nō h[ab]et differētia: p[ro]sonat regi et militi/duci et civi rē. Et p[re]dica- tor sit cōis: oib[us] dicat necessaria: sonet vox eius et clangor in aurib[us] re- 6
gū et rector[um]/clericor[um] et seculariū/iuuenū et senū: admoneat adolefcētes et pueros p[ro]tra luxuriā et molliciē. Tubicen clāgere nō cessat: nō cū cō- 7
pescūt sagitte/iacule aut hōbarde/null[us] terror: s[ed] vsq[ue] ad mortē clangit. 8
Et p[re]dicator nullo terrore p[er]cuti debet: q[ui]n clāgat q[ui] diu bellum durat: et cū vigile in cāpanili cāpanas p[er]cutere nō cesset q[ui] diu ignis flagrat/sive in edib[us] pauper[um] siue diuitū. Tubicen glām suā nō q[ui]rit: neq[ue] p[ro]modi- 9
tatē: s[ed] victoriā exercit[us] et ducis glām. Et p[re]dicator nec glām suam nec q[ui] p[ro]moditatē aut q[ui]stus/sed dei glām et p[ro]p[ter] victoriā et salutē q[ui]rat. Sti